No. 5. September 1956.

OUDHEIDKUNDIGE KRING

Mededelingen

„RHEDEN-ROZENDAAL"

Redactie: E.J. Jansen, Hogestraat 7, Dieren.

Rhederoord.

(S l o t)

door R.H. HOFENK.

DE BOECOP.

Deze voormalige boerenhofstede was oorspronkelijk een bezitting van het adellijk geslacht Thoe Boecop, dat ook genoemd wordt in de geschiedenis van Elburg en van Emst. Het was een der eerste aankopen van Rhederoord - 1657.
De boerderij is in 1901 omgebouwd tot een prachtig landhuis, waarvan de tegenwoordige R.K. pastorie nog een overblijfsel is.
Baron Jules Brantsen, de oudste zoon van de eigenaar van Rhederoord woonde hier. Er was toen al een installatie voor electrisch licht. Deze miniatuur-centrale bevond zich in een klein gebouwtje aan de weg naar de Diepesteeg. Dit huisje bestaat nog.

Jules Brantsen richtte achter in de boomgaard een verplaatsbaar circus op , dat later (1902 en 1903) ook reizen door Frankrijk maakte. Een aantal Steegse inwoners reisde mee als circus-bedienden.
Omgekeerd huisden in het rustige dorpje vaak „vreemde" kostgangers, zoals acrobaten, athleten, speldenvreters, clowns, balletmeisjes, enz. (meest Duitsers en Tsjechen)

N E E R B O S C H is de nog bestaande boerderij aan de weg naar de Rouwenberg. Deze werd kort na de Boecop door Rhederoord gekocht. Van hier liep de „Kerkwegh" naar de Grote Roos.

ENGELENS CLUYS. Het gedeelte van Rhederoord Oostelijk van het Rozenbos, was eertijds de bouwhoeve de Cluys. In de 16e eeuw was hier eigenaar een zekere Engelen. Deze bezat ook landerijen in 't gebied van Ter Horst. Staat de naam „de Engel" misschien in verband met Engelen ?

Latere bezitters van de Cluys waren Gerrit en Willem Otters. Deze laatste verkocht het goed aan de familie van Rhede (1689).

In 1766 kocht Willem Reinier Brantsen de Cluys met inbegrip van de Schaapsdrift. De verkoopster was toen Vrouwe Maria van Nassau, douairiaire van Rheede, vrouwe van Herrevelt.

Het verlengde van de weg door het Rozenbos is nog een voorbeeld van een schaapsdrift, d.i. een zeer brede weg, waarover de herder van de Cluys de schapen leidde naar de (toen nog !) zo maagdelijke en rustige Rhedense heide.

Tot slot van deze aantekeningen over Rhederoord volgen hier nog enkele getallen betreffende de waarde van het geld, ongeveer twee eeuwen geleden.

Een eenvoudig huisje met erf gold van *f* 400 tot *f* 800., een melkbeest ± *f* 40.-, een vet „verken" *f* 10.- een grote boerenhoeve van *f* 4000.- tot *f* 8000.-
Volgens een taxatie van Rhederoord (1801) werd het kasteel met tuin, tuinbeelden en al het bos er omheen begroot op *f* 72.000.
Met de grote bouwhoeven en kleine arbeiderswoningen werd de gehele bezitting (met inbegrip van Valkenberg en de heide daar achter) officieel getaxeerd op *f* 113.675.-

\+ + +

Het is thans alles anders geworden op Rhederoord. Het mooie park is gespaard voor het allerergste wat het had kunnen overkomen: verkaveling voor villa-bouw.

Moge het in zijn tegenwoordige, nuttige bestemming nog heel lang velen tot zegen zijn !

GODRON EN THOMASSEN

SCHRIJVEN VELPSE GESCHIEDENIS

(vervolg)

door E.J.Jansen

Ons een beeld te vormen van Godron's persoon is niet gemakkelijk. De Rozendaalse paedagoog-auteur J.A.SLEMPKES voerde hem ten tonele in het „Historisch Taferelenspel Delvend Omhoog !", opgevoerd in 1934 bij de ingebruikneming van het Openluchttheater te Velp-Rozendaal.
In het manuscript van Thomassen vinden we op pag.137 een gebrekkige pen-tekening, voorstellend een gebaard en gebrild persoon, in kuitbroek en slipjas, gedekt door een staartpruik en voorzien van een stok: ongetwijfeld het portret van onze koster-schoolmeester.

Een ander, volledíger beeld, dat zijn nagelaten dagboekfragmenten ons geven: een gewichtig persoon, vraagbaak van het dorp, tafeldichter van adel en gezeten burgerij, vurig oranjeklant, gelovig Christen, conscientieus koster en verdienstelijk paedagoog - zeker voor díe tijd !

Godron's prinsgezindheid was oorzaak dat hij uit Renswoude weg ging, waar hij door de Heer Taets van Amerongen - vurig patriot - uit zijn ambt was ontzet.
De Velpse schoolmeestersplaats was vacant, daar Jan van Hien wegens onzedelijk gedrag zijn ontslag had gekregen. Godron mocht rekenen op de steun van niemand minder dan Prins Willem V, bij wie hij zich had beklaagd over de behandeling, te Renswoude ondervonden.
De Prins schonk hem een gratificatie van *f* 180.- en beloofde hem alle steun. Baron Torck van Rosendael, prinsgezind, invloedrijk ambtsjonker, was bereid, Godron een kans te geven. Op 28 februari 1787 kwam deze naar Velp om aan de predikant, Ds. Stolk te worden voorgesteld en examen af te leggen. We krijgen de indruk, dat dit examen meer betrekking had op het kosterschap dan op het werk in de school.
De meester moest Handelingen 5 voorlezen en zingen Psalm 33:7 en 8 en Psalm 36:2. Ook te Rozendaal moest hij zijn zang- en leeskunst tonen. Er waren blijkbaar ook mede-sollicitanten: tot ieders verwondering kon Godron Psalm 27:7 wel zingen en zij niet !

Zoals dat meer gaat, hadden wangunstige personen lasterpraatjes over Godron rondgestrooid, die tijdens het onderhoud op het kasteel ter sprake kwamen.
Desondanks werd onze vriend benoemd. Op een tractement van ƒ 30. per jaar. Het schoolhuis te Velp, dat er vervallen en vervuild uitzag, zou in goede staat worden gebracht. En zo deed meester op 1 mei 1787 zijn intree.

De familie Godron was van Franse afkomst: Hugenoten, om des geloofs wil naar Nederland uitgeweken. Een familietak bleef in Bordeaux wonen. In de Franse tijd werd in het meestershuis eens een Frans officier ingekwartierd, die ook Godron bleek te heten. Deze behoorde tot genoemde tak en wist heel wat familiezaken te vertellen. Naderhand hoorde men niets meer van hem. Hij sneuvelde wellicht in een van de vele Napoleontische oorlogen.

Godron's ouders, Jacobus Godron en Helena Boomkens, woonden te Utrecht, toen hun zoon Theodorus op 26 mei 1754 werd geboren en op 28 mei d.a.v. in de Catharijnekerk werd gedoopt.
Godron's vrouw, Neeltje ter Nis, overleed te Velp in 1809.
In 1811 - de 2de van zomermaand - hertrouwde Godron met Johanna Bleumink, zijn huishoudster.

(wordt vervolgd)

DE VAN LENNEPSMOLEN.

Enige tijd geleden lazen we tot onze blijdschap in de couranten, dat het Gemeentebestuur van Rheden besloten heeft, de nodige gelden ter beschikking te stellen teneinde de oude Velpse Watermolen uitwendig te restauraren.
Wij spreken onze waardering uit voor dit besluit. Velp's historicus, de heer H. KERKKAMP, vertelt ons nu een en ander over de geschiedenis van deze molen, gelegen aan de beek ten zuiden van het Velpse postkantoor.

\+ + +

Hoe oud de watermolens te Velp precies zijn, weten we niet, maar reeds in 1025 behoorden er tot de goederen van wijlen graaf Balderik op de Veluwe.
Deze graaf was gehuwd met gravin Adela. En berucht echtpaar ! Hun goederen vielen aan de leenheer, koning Hendrik IV, terug. In de giftbrief van 1076, waarbij deze het goed Bruoche (Broekerhave - tegenwoordig Biljoen - Red.) aan de St.Pieterskerk te

Utrecht schonk, wordt ook van de molens melding gemaakt. Toen was de naam echter nog niet Van Lennepsmolen: de van Lenneps waren latere eigenaars. Nog weer later bezaten Van Lenneps het kasteel Biljoen.

Volgens de Stichtse Leenregisters werd 29 april 1434 Ryqwyn van Camphuys met de Velpse molen beleend en na diens dood werd „de Hof te Bovendorpe" 7 juli 1457 ingeschreven ten name van Roelof van Lennep. Daarna aan verscheidene nakomelingen. In een leenbrief van 1623 lezen we van de Van Lennipsmoolen, in een van 1682 van het leengoed tot Bovendorp, genaamd Lennipsmolen.

Oorspronkelijk is het goed dus een onderhorige hof geweest van Broekerhave. Het bovendorp bestond nog slechts uit enkele huizen langs de hoofdweg. Deze hof lag zuidelijk van de Hendrikus Avelinghstraat, het tweede huis. Bij deze hoeve werd de molen „gelegd". Hij heeft blijkbaar nooit tevens tot woning gediend.

Latere bezitters zijn: Van Spaen (van Biljoen), Jacob Willem van Eck (van Overbeek), verschillende Avelingh's, D. Gerritsen, Gebr. Gerritsen. In de raadsvergadering van 18 november 1924 werd de molen voor *f* 10.000 als historisch museum aangekocht.
Het was een korenmolen. Tijdelijk schijnt er ook eikenschors (voor de leerlooierijen) gemalen te zijn, gezien de naam „N.V. Velpsche Steenfabrieken, Koorn- en Schorsmolen" (1916).
Het waterrad draaide dag en nacht door. Kon de molen al het graan niet gemalen krijgen, dan werd (omstreeks 1850) een rosmolen, meestal getrokken door een blind paard, in werking gesteld; daarna een stoommachine en vervolgens een gasmotor.

Op St.Peter-en-Paulsdagh 1534 heeft Roeloffvan Lennep bepaald, dat „uyt syne waetermoele gelegen tot Velp" een jaarlijkse rente van „tien enckele goede Hartogh Ph(ilip)s gl off de rechte waerde daervoor" zou komen aan Arnt Leydecker, Canonick en Scholaster der kercke van St. Wolburgen binnen Arnhem en syne erven".

In 1629 ging de molen, evenals talrijke huizen in de omgeving, bij de inval van Spaanse troepen in vlammen op.
In vorige eeuwen rustte op de molenaar de plicht, de Klapbrug (bij het postkantoor) te onderhouden en eens per jaar moest hij de beek „ruimen" vanaf deze brug tot de gronden van Biljoen toe.

H. Kerkkamp.

L E D E N L I J S T

op 1 september 1956.

Bestuur.

Ir. J.F. van Oosten Slingeland, de Steeg, Voorzitter, 1954.
E.J. Jansen, Dieren, Secretaris, 1954.
H. Kerkkkamp, Velp, Penningmeester, 1954.
S. Jansen, Velp, Archivaris, 1954.
Mr. Th. Rijnenberg, Velp, 1954.
F. van Zadelhoff, Dieren, 1954.

L e d e n.

H.van Aalst, Velp, 1954
W.F.C.H. graaf van Aldenburg Bentinck, de Steeg, 1954.
W.J.Augustijn, Velp, 1954.
Mevr. M.J.C. Avelingh-Reijers, Velp 1954.
J.Bakker, de Steeg, 1954.
W.B.Barendrecht, Velp, 1954.
G.H. Beek, Dieren, 1954.
H.G.Beekhuis, Dieren, 1956.
J.J.Bergsma, Rheden, 1955
Mevr. M.H.Beumer-Slempkes, Rheden, 1954.
Ad.van Beurden, Velp, 1955.
J.B.G.Bloemendaal,Dieren,1956.
Mevr. G.A.J.Bloemendaal-Smits, Dieren, 1956.
Mevr.M.Bloemers-Snellen, Velp, 1955.
J.Blokland, Velp, 1954.
Mevr. G.J.Boelema-Klein Rensink, Velp, 1955.
Mej. F.Boerman, Dieren, 1955.
J. Boerman, Dieren, 1954.
Mej. J.Bom, Ellecom, 1955.
A. Bos, Ellecom, 1956.
G. Bos, Dieren, 1954.
G. Bosman, Velp, 1954
H.J.Bosman, Ellecom, 1954.
Mej. W.Bosman, Ellecom, 1956
H.J.Braakhekke, Velp, 1956
J. Braakman, Velp, 1954
F.J.Ch.Bredschneyder, Velp, 1954.
J. Breukink, Dieren, 1956
Mevr. C.Breukink-van der Kloot Meyburg, Dieren, 1956.
M. Breukink, Dieren, 1954.
Mevr.W.Breukink-Dijkstra, Dieren, 1955.
P.N.van den Brink, Rheden 1954.
D. Brinksma, de Steeg, 1954.
J. de Bruin, Rheden, 1954.
W. de Bruin, Rheden, 1954.
A.van der Burg, Ellecom, 1954.
P.W.van der Burg,de Steeg, 1954.
Mr. A.J.L.Buurman van Vreeden, Velp, 1955.
J.L. Couvee, Rheden, 1954.
Dr. A.H.Dael, Velp, 1954.
E.Dikker Hupkes, Ellecom, 1954.
S.A.Doevendans, Dieren, 1954.
G. Duyfjes, Velp, 1955
Mej. M.C.Duyfjes, Velp, 1954.
G.van Engelenburg, Arnhem, 1955.
F.van Erpers Royaards, Wageningen, 1956
Drs.J.J.Everhardt, Velp, 1956.

F.H.Fentener van Vlissingen, Velp, 1956.
H.W.T.Fokkema Wurfbain, Spankeren, 1954.
H,G.Geerlings, Arnhem, 1954.
J.B.Gutterswijk, Velp, 1955.
A.van Gijzen, Velp, 1955.
+) Mej.A.C.van 't Haaff, Velp, 1956.
D.M.M. d'Hangest baron d'Yvoy van Mijdrecht,Rozendaal,1956.
A.J.Harbers, Rheden, 1954.
G.J.Harmsen, Ellecom, 1955.
Mevr.L.I.den Hartog-van der Vaart, Velp, 1955.
C.G.van der Hengel,de Steeg,1955.
Ir. J.B.Hert, Velp, 1955.
R.H.Hofenk, Arnhem, 1955.
Mej.J.E.M.Homoet, Ellecom,1955.
J.J.van 't Hooft van Huysduynen, Velp, 1954
W. Hoogenboom, Velp, 1954.
Mevr.J.C.Hoogenboom-Désandré,Velp, 1956
B.A.Hupkes, Ellecom, 1955.
H.W.M.Hupkes, Ellecom, 1954.
J.G.Hupkes, Dieren, 1956.
Ir.A.J.Ingen-Housz,Velp,1954.
Mevr.J.H.Jansen-Kruyswijk, Dieren,1955.
S.M.Jolink, Velp, 1954.
Mej. B.Jordaan, Velp, 1956.
Mej.C.E.A.Kantelaar,Velp,1955.
Mevr.A.M.C.ten Kate-van Binsbergen, Velp,1955
H. Klaarhamer, Velp, 1955.
L. Kool, de Steeg, 1954.
J.A.te Kronnie, Dieren, 1954.
G.B.Kruizinga, Dieren, 1956.
P. Leeman, Dieren, 1954.
A. de Leeuw, Ellecom, 1954.
J.J.Chr. Liet, Rheden, 1954.
+) I.J.Ham, Rotterdam, 1955.

J.Th.D.Lincklaen Arriens, De Steeg, 1955
Mevr.W.A.Lincklaen Arriens-ten Cate, de Steeg, 1955
Ir. R.K.van Lunzen, Velp, 1955
G.van Maanen, Dieren, 1954.
Mevr.A.M.van Maanen-Verrijn Stuart,Dieren,1954.
Mej. J.G. van Maanen,Velp,1956.
J.V.van Marken, Velp, 1954.
J.C. Meijer, de Steeg, 1955.
H. Minkman, Worth-Rheden, 1954.
W.Muis, Velp, 1954.
Mej.E.van Nes, Dieren, 1955.
Mej.G.van Nes, Dieren, 1954.
Dr.Ir.H.G.Nolen, Rheden, 1956.
Mevr.H.G.Nolen-van Walsum, Rheden, 1956.
Mevr.H.B.Noyon-Fleming, Ellecom, 1955.
Mr.Dr.G.L.van Oosten Slingeland, de Steeg, 1954.
Mevr.A.G.van Oosten Slingeland-Verster, de Steeg, 1955.
W.F.T. baron van Pallandt, Rozendaal, 1954.
J.Polderman, de Steeg, 1956.
A.B.Prinsen, Dieren, 1956.
Drs. E.Roelofsen, Velp, 1954.
Mr.C.W.Ritter, Ellecom, 1956.
Mevr.J.Ritter-Barones van Boetzelaer, Ellecom, 1956.
C.W. de Roos, Ellecom, 1956.
Chr.H.Roosa, Velp, 1954.
Mevr.H.J.Rijnenberg-Perk, Velp, 1955.
W.G.Salemink, Dieren, 1954.
J.van de Sande, Velp, 1954.
Mej.J.M.van Schelven, Velp,1955.
M. Schenkeveld, Rheden, 1956.
L.F.Scheurleer, Velp, 1954.

O.Schutte, Rheden, 1954.
Mevr. J.Schutte-Appeldoorn, Rheden, 1954.
J.P.Simoons, Dieren, 1954.
H.G.J.Slik, Dieren, 1954.
Mej. A. Staab, Arnhem, 1956.
H.J.Stenfert, Dieren, 1954.
G.J.Terpstra, de Steeg, 1955.
Ir.M.B.W.des Tombe, Velp, 1955.
M.Trap, Velp, 1954.
B.van Varik, Velp, 1954.
Joh.Visser, Arnhem, 1954.
J.de Vos, Velp, 1954.
P. de Vries, Velp, 1955.
Mevr.H.M.Wefers Bettink-Brouwer, Ellecom, 1955.
F. Wellink, Rheden, 1956.
G.W.Westerveld, Velp, 1956.
W.Wielheesen, Spankeren, 1955.
G.W.M.Willemsen, Velp, 1956.
W.F.Winkelman, Dieren, 1956.
Mej. G.A.van der Zande, Ellecom, 1956.
W.Th.C.Zimmerman, Velp, 1954.
M.de Zwaan, Dieren, 1954.
T. Zwart, Velp, 1954.

KRINGNIEUWS.

WINTERPLANNEN.

Ook in het ingetreden „seizoen" hoopt ons bestuur de leden enige prettige en leerzame avonden aan te bieden.
Er is naar gestreefd, de nodige afwisseling te brengen.

Op VRIJDAG 5 OCTOBER komt de bekende folklorist D.J.v.d.Ven uit Lunteren in Velp voor ons spreken over het onderwerp: „Van vrijen en trouwen op het boerenland in de goede oude tijd". Zie convocatie.

Op WOENSDAG 7 NOVEMBER spreekt in Dieren Ir.H.J.Lugtmeijer uit Eerbeek over: „Het karakter van de Veluwe-bevolking, haar zeden en gewoonten".

In JANUARI hopen we in de Steeg te luisteren naar Mr.K.Schaap, Archivaris van Arnhem, die een nieuwe collectie lantaarnplaatjes over zijn woonplaats meebrengt.

Op 20 FEBRUARI spreekt Prof.Dr.C.H.Edelman uit Bennekom in de Steeg over: „De ontginningsgeschiedenis van de zandgronden, inzonderheid op de Veluwe".

De Algemene Vergadering, gevolgd door het traditionele „praatuurtje" kunt U verwachten in de maand MAART, dit maal te Velp.

Als gevolg van een wens, voortgekomen uit onze ledenkring, hebben we getracht een spreker te vinden, die ons kon vertellen over de opgravingen in de Ned.Herv.Kerk te Elst (O.B.). De zeer deskundige Dr. J.E.Bogaers te Amersfoort, die naar aanleiding van zijn werk te Elst een dissertatie schreef, was echter komende winter verhinderd, voor ons te spreken. Men houde deze voordracht te goed tot het volgend seizoen.
Ook moet nu de voorgenomen excursie naar Elst in juli '57 worden uitgesteld.

TERUGBLIK.

Met voldoening mogen we terugzien - wie ziet liever terug in het verleden dan een oudheidkundige !. op de excursie's, die we onze leden tijdens de afgelopen zomer mochten aanbieden.

De ontvangst in het fraaie Doesburgse Raadhuis was boven alle verwachting. Een 70-tal aanwezigen luisterden geboeid naar de interessante lezing, die de stads-archivaris, de heer W.Zondervan, over de geschiedenis van deze oer-oude plaats hield. Het bezoek aan het archief was een belevenis, terwijl de tentoongestelde archivalia ieders aandacht hadden. Dank aan de heer L.Westera,die „zijn" museum voor ons openstelde. Het gemeentebestuur, dat ons ontving en heerlijke thee deed schenken, heeft ons wel aan zich verplicht. Niet minder de heer Zondervan, die ons ten besluite door de oude straatjes en langs schilderachtige gevels van Doesburg leidde.

De rondleiding door het Huis der Provincie, speciaal voor onze leden, was voor velen een openbaring. Circa 65 deelnemers waren aanwezig.
Vooral de bijzondere verlichting, die bij dit avondbezoek ten volle tot haar recht kwam, trok de aandacht. Prettig, dat ons de Sabelpoort met haar gerestaureerd interieur getoond werd.

- Naar we vernamen, wordt elke donderdagmiddag om half vier een rondleiding door het Provinciehuis gehouden. Toegang vrij. Dit voor hen, die op 31 juli verhinderd waren. -

Voor het bezoek aan de Gelders-historische afdeling van het Gemeente museum te Arnhem waren 30 leden bijeengekomen. Helaas was de heer Elzinga, die ons zou rondleiden, door ziekte verhinderd. Nu moesten we „op eigen gelegenheid" een rondgang maken. Dank zij de uitvoerige en duidelijke bijschriften ging dat best. En zo

hadden we toch een mooie avond.
Alle leden bevelen we een bezoek van harte aan !

EEN OUDE KAART VAN HET RHEDER BOS.

De raadsagenda der gemeente Rheden vermeldt juist bij het gereedkomen van dit nummer een voorstel van B. en W. om gelden beschikbaar te stellen voor aankoop van een oude, zeldzame manuscriptkaart van Rhederoord en ongeving. Laat ons vurig hopen, dat onze vroede vaderen dit voorstel accepteren. In onze volgende MEDEDELINGEN komen wij dan zeker op deze zaak terug.

VRAAG EN AANBOD.

Uiteraard bevinden zich onder onze leden vele boekenliefhebbers. Vooral geschiedkundige werken zullen in hun boekenkasten prijken. Nu kan zich heel goed het geval voordoen, dat iemand een bepaald boek dubbel heeft en er dus een van de hand wil doen.
Ook kan het zijn, dat hij of zij wegens ruimtegebrek opruiming moet houden.
Ten slotte kan het voorkomen, dat iemand bepaalde boeken e.d. zoekt.

In het vervolg is er nu voor onze leden gelegenheid, in onze MEDEDELINGEN boeken te koop aan te bieden of te vragen.

Natuurlijk alleen die, welke betrekking hebben op de geschiedenis van onze omgeving. Dit laatste zal heus niet zo eng genomen worden !

Onze bemiddeling is kosteloos en bedoeld als service aan onze leden.

Opgaven voor deze rubriek richte men tot de redacteur.

OUDHEIDKUNDIGE KRING

„RHEDEN-ROZENDAAL"

Lezing MET LICHTBEELDEN

op VRIJDAG 5 OCTOBER a.s. om 8 UUR

in Hotel „NAEFF", Hoofdstraat, VELP.

SPREKER: de Heer D.J. VAN DER VEN,
bekend folklorist te Lunteren.

ONDERWERP: „Van vrijen en trouwen op het boerenland in de goede oude tijd".

De naam van de Spreker waarborgt een uitstekende avond. Hij brengt een bijzondere collectie lichtbeelden mee uit binnen- en buitenland.

Leden: vrij toegang. Niet-leden *f* 1.- entree.

Busdiensten G.T.W. na afloop: vertrek Emmastraat-richting Dieren: Stopdienst: 10.30, 10.40, 11 uur.
Sneldienst: 10.45 uur.

Ir. J.F. van Oosten Slingeland, voorzitter.

E.J.Jansen, Hogestraat 7, Dieren, secretaris.